

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації
творів мистецтва

Дипломна робота
бакалавра
з теми: **«РОЛЬ НАТЮРМОРТУ В ІНТЕР'ЄРНОМУ ПРОСТОРИ
ПРИМІЩЕНЬ»**

Виконала: студентка 4 курсу
ОМ1-В18 групи
спеціальності 023 Образотворче
мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація
Матрасва Аліна Миколаївна

Науковий керівник: Кліщ О.А.,
кандидат архітектури, старший
викладач

Рецензент: Бренюк А.Г.,
кандидат мистецтвознавства,
старший викладач

Кам'янець-Подільський – 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. НАТЮРМОРТ У ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВІ.....	6
1.1. Натюрморт як жанр образотворчого мистецтва. Еволюція натюрморту.....	6
1.2. Квітковий натюрморт: композиційні особливості, символи й алегорії. Творчість Сесіла Кеннеді.....	10
Висновок до 1 розділу.....	20
РОЗДІЛ 2. ЕСТЕТИЧНЕ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ ІНТЕР'ЄРУ.....	21
2.1. Поняття та історичні періоди розвитку дизайну інтер'єру.....	21
2.2. Ергономічні та естетичні фактори у дизайні житла.....	30
2.3. Натюрморт у естетичному формуванні інтер'єру сучасного житла.....	41
Висновок до 2 розділу.....	46
ВИСНОВКИ.....	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	48
ДОДАТКИ.....	52

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку цивілізації важлива роль належить дизайну – творчій діяльності, метою якої є формування гармонійного предметного середовища, яке найбільш повно задовольняє матеріальні і духовні потреби людини [48, с.7]. Одним із понять дизайну є інтер'єр.

Слово «інтер'єр» (фр. *intérieur* – внутрішня частина, середина; від лат. *interior* – ближчий до середини) в архітектурі означає внутрішній простір будівлі. В естетичному плані – це архітектурно-художнє вирішення внутрішнього простору архітектурного об'єкта. Проектування інтер'єрів як вид діяльності зумовлює відповідну спеціальну підготовку, знання функцій, конструкцій, тонкого розуміння ролі форми, пластики, значення світла, кольору, текстури та фактури в інтер'єрі тощо. У художньому розумінні образ інтер'єра сприймається людиною як єдине ціле. Разом з тим для професійного оволодіння механізмом естетичного формування художнього образу інтер'єру потрібно знати процес утворення цілого з окремих елементів і організуючих його засобів, специфіку художнього декору, принципи його органічного поєднання з формою архітектури та обладнанням, а також з композиційною організацією в цілому. Проблема дизайну присвячено дослідження ряду вчених (В. Бутенко, Г. Гребенюк, В. Даниленко, О. Олексюк, В. Осадчий, В. Орлов, О. Отич, В. Радкевич, О. Ростовський, О. Рудницька, В. Тименко, О. Шевнюк та інші).

Упродовж віків елементом декору житла були твори живопису. Багато років тому картини в інтер'єрі приміщень вважалися розкішшю, оскільки твори мистецтва прикрашали стіни осель тільки заможних людей. В наші дні мистецтво набрало обертів, що дозволяє використовувати його у кожному домі. Сучасний інтер'єр не менш вимогливий до прикрас, ніж класичні варіанти оформлення приміщень. Згідно з його вимогами картини для сучасного інтер'єру повинні гармонійно вписуватися в приміщення і передавати ставлення мешканців до світу і власного житла.

Одним із найпоширеніших жанрів живопису, що прикрашає житло, є натюрморт – різновид малярства, що зображає застигли, нерухомі предмети – букети квітів, композиції овочів, фруктів, посуду, килимів, меблів тощо. Вивченню натюрморту присвячено праці мистецтвознавців Б.Р. Віппера, І. Болотіної, А. Кантора, Н. Волкова, С. Даніеля, В. Левінсона-Лессінга, І. Щербачевої, Ю. Кузнецова, Є. Фехнера. В українському мистецтвознавстві, серед інших, теорію натюрморту досліджує В. Лучук.

Одним із підвидів натюрморту є такі, на яких зображені квіти. Саме квіткові натюрморти найчастіше використовуються в інтер'єрі житла. Однак досліджень, присвячених теорії і практиці використання творів живопису, зокрема квіткового натюрморту, в інтер'єрі житлових приміщень, майже немає, що мотивує вибір теми дипломної роботи.

Об'єкт дослідження – натюрморт в інтер'єрі житлових приміщень.

Предмет дослідження – особливості використання квіткового натюрморту в інтер'єрі сучасного житла.

Метою дослідження є визначення специфіки використання натюрморту в інтер'єрі житла.

Для досягнення поставленої нами мети сформульовано **завдання дослідження**:

- 1) дослідити і описати виникнення та становлення жанру натюрморту;
- 2) вивчити особливості квіткового натюрморту;
- 3) вивчити особливості дизайну інтер'єру;
- 4) виявити можливості використання квіткового натюрморту в інтер'єрі сучасного житла.

Теоретико-методологічні основи дослідження. Методологія дослідження обумовлена характером поставлених у роботі завдань і спирається на системний підхід до вивчення дизайну інтер'єру та низки мистецтвознавчих понять.

Цей підхід реалізується на основі використання сукупності прикладних методів типологізації, порівняння, аналізу, якими оперують різні гуманітарні

галузі знання. Дослідженню жанру натюрморту сприяє системний підхід, що дозволяє виявити закономірності його появи та розвитку, визначити особливості квіткового натюрморту.

Практичне значення дипломної роботи бакалавра полягає в тому, що її матеріал може бути використаний дизайнерами-практиками в проектуванні інтер'єрів житла, а також педагогами в освітньому процесі закладів загальної середньої та вищої мистецької освіти.

Структура роботи: дипломна робота бакалавра складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (50 найменувань) і додатків. Основний текст роботи викладений на 54 сторінках.

ВИСНОВКИ

Виконане дослідження дає змогу зробити такі висновки.

1. Натюрморт як жанр образотворчого мистецтва, має свою історію виникнення і розвитку, яка тісно пов'язана з багатовіковою історією світової художньої культури і пишеється за відповідними традиціями і канонами.
2. Натюрморт як жанр має свої піджанри, серед яких виділяється квітковий. Йому властиві композиційні особливості, символи й алегорії, значення яких розкрито в дипломній роботі.
3. Кожне століття висувало своїх майстрів натюрморту, в творах яких втілилися художні ідеали епохи, своєрідність і виразність художніх засобів, властивих тому чи іншому відрізку часу й індивідуальності окремих живописців.
4. Яскравим представником жанру квітового натюрморту є англійський художник Сесіл Кеннеді, картини якого можуть бути використані в дизайн-проектах сучасного житла.
5. Теоретичне вивчення основ дизайну інтер'єру, зокрема ергономіки, підтверджує закономірності використання натюрморту в оформленні інтер'єрів житла і є необхідним для реалізації вдалих проектних рішень цілісних інтер'єрів житлових приміщень.
6. Натюрморт у сучасному інтер'єрі розташовується відповідно до загальноприйнятих вимог експозиції творів живопису а також до інших елементів інтер'єру.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонович Д. Українське мистецтво: конспективний історичний нарис. Полтава: Нова Україна, 1923. 11 с.
2. Аронов В.Р. Теоретические концепции зарубежного дизайна. М., 1992.
3. Беда Г.В. Основы изобразительной грамоты // Рисунок, Живопись, Композиция. Москва: Просвещение, 1981. С. 134.
4. Бородін В. Оформлення побуту // Нова генерація. 1929. №6.
5. Виппер Б. Проблема и развитие натюрморта. – СПб., 2005.
6. Виппер Б.Р. Статті про мистецтво. Москва.1972.
7. Гервас О.Г. Ергономіка. Навчально-методичний посібник. Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві». 2011. 130с.
8. Голобородько В.М. Вибрані глави проєктивної ергономіки : навч. посібник. К., 1999.
9. Гуска М. Проблема символу та архетипу у живописі українського модерну та авангарду // Вісник Харк. держ. акад. дизайну і мистецтв. 2002. №1.
10. Данилевський В.В. Великі винаходи. Харків, 1928.
11. Даниленко В. Основи дизайну : навч.посібник. К., 1996.
12. Даниленко В. Особливості становлення дизайну в Україні // Діалог культур. Львів, 1996.І Вип.2.
13. Даниленко В. Я. Дизайн : підручник. Харків : ХДАДМ, 2003. 320 с.
14. Даниленко В.Я Світоглядні підвалини дизайну // Вісник Харк. держ. академії дизайну і мистецтв. Харків, 2002. №2.
15. Даниленко В.Я. Витоки проєктно-художньої культури // Вісник Харк. держ. академії дизайну і мистецтв. Харків, 2002.-. №5.
16. Даниленко В.Я. Паростки протодизайну у стародавній вітчизняній культурі // Вісник Харк. держ.академії дизайну і мистецтв. Харків, 2002. №7.
17. Даниленко В.Я. Співвідношення середньовічного ремесла та дизайну доби промислових революцій // Вісник Харк. держ. академії дизайну і мистецтв. Харків, 2002. - №8.

18. Дизайн та образотворче мистецтво: Словник. Луцьк, 2000.
19. Квітковий натюрморт. <https://school.home-task.com/kvitkovij-natyurmort/>
20. Кнабе Г. Образ бытовой вещи как источник исторического познания // Випперовские чтения. – М., 1986. – С. 6–13.
21. Колмыкова Н. В. Дизайн: композиция, пластика, графика, колористика: учебное пособие. Москва : КДУ, 2010. 154 с.
22. Коротаева В.С. Классификация дефиниций дизайна // Креативные основы художественного образования: материалы Международной научно-практической конференции, Екатеринбург, 22-23 марта 2012 г. Екатеринбург: ФГАОУ ВПО «Рос. гос. проф.-пед. ун-т», 2012. С. 35-45.
23. Курліщук Б.Ф. Проектування інтер'єрів житлових і громадських споруд : навч. посібник. К., 1995.
24. Курьерова Г. Итальянская модель дизайна. М., 1993.
25. Лола Г.Н. Дизайн: Опыт метафизической транскрипции. М., 1998.
26. Лотман Ю. Натюрморт в перспективе семиотики // Випперовские чтения. – М., 1986. – С. 6–13.
27. Лучук В. Розвиток натюрморту в контексті трансформації системи «людина–річ» <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/16968/62-Luchuk.pdf?sequence=1>
28. Мартынов А.И. Археология : учеб. для бакалавров. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: Юрайт, 2013. 460 с.
29. Мастера натюрморта / Авт. Сост. Г.В. Дятлева. Москва: Вече, 2002.
30. Методичні вказівки до практичних занять з навчальної дисципліни «Рисунок, живопис, скульптура» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Архітектура та містобудування» спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» денної форми навчання. Частина 5. Декоративне рішення натюрморту на обмежену кількість кольорів. [Електронне видання] / Жилка І. С., Гуменюк І. С., Подолець П. М., Руднев С. М., Байцар-Артеменко О. В. – Рівне : НУВГП, 2020. – 23 с

31. Михайлов СМ. История дизайна : учебник. М., 2000.

32. Мунтян С. Д., Тоарка Т.О. Трансформація натюрморту з квітами в історичному аспекті: образ і стиль // Збереження і розвиток традицій пленеру: художня освіта і арт-туризм: тези доповідей І Міжнародної науково-практичної конференції (1-3 лют. 2019 р., м. Одеса) / коорд.проекту Д. О. Величко; упорядн. А. І. Носенко; відп.секр. Д. О. Величко, А. І. Носенко; ДЗ «Південноукр. Нац. пед. ун-т ім. К.Д. Ушинського». Одеса: Астропрінт, 2019. С. 77 – 79.

33. Натюрморт - особливості та історія жанру
<https://ukrburshtyn.com/ua/blog/natyurmort-osobennosti-i-istoriya-zhanra.html>

34. Лоза Н.А. Використання символів і алегорій у створенні художнього образу композиції натюрморту: «простір і час» Методичні рекомендації до дисципліни «Теорія та практика живопису» для самостійної роботи здобувачів вищої освіти другого року навчання спеціальності 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво) спеціалізації «Візуальне мистецтво» Одеса – 2017.71 с.

35. Осадчий В.В. Фактори впливу на розвиток дизайну як науки.
<http://www.allbest.ru/>

36. Олійник О. П. Основи дизайну інтер'єру : навч. посіб. / О. П. Олійник, Л. Р. Гнатюк, В. Г. Чернявський. — К. : НАУ, 2011. — 228 с. :

37. Пучков О.С., Триселев А.В. Методика роботи над натюрмортом. Київ: Просвітництво, 1982.

38. Скрипник Г. А. Історія українського мистецтва: том 5 Мистецтво ХХ століття. Київ : 2007. 148 с.

39. Словник іншомовних слів / за ред. О.С. Мельничука. К., 1977. 775 с.

40. Словник української мови в 11 томах. Том 5,К., 1974.

41. Сто дизайнеров Запада / Под ред. Кузьмичева Л.А. М., 1994.

42. Татіївський П. Особливості становлення та перспективи розвитку дизайну в Україні: Автореф. дис. канд. тех. н. Київ, 2002.

43. Хмельовський О. Вступ у дизайн. Луцьк. 2002.
44. Хмельовський О. Теорія образотворення. Луцьк. 2000.
45. Хорошев Е. Теорія композиції. Поп арт [Електронний ресурс]. 2009.
Режим доступу до ресурсу: http://teoriacomr.narod.ru/pop_art.html.
46. Цыганкова Э.Г. У истоков дизайна (Машины и стили). М., 1977.
47. Чмихов М.О., Кравченко Н.М., Черняков Т.І. Археологія та стародавня історія України : навч. посібник. К., 1992.
48. Шумега С.С. Дизайн. Історія зародження та розвитку дизайну. Історія дизайну меблів та інтер'єра: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 300 с.
49. Щучук В. В. Сучасний український натюрморт: проблема співвідношення традиції і новаторства [Електронний ресурс] // Вісник КНУКіМ. Режим доступу до ресурсу: <http://www.stattionline.org.ua/iskystvo/97/16754-suchasnij-ukraïnskij-natyurmort-problema-spivvidnoshennya-tradicii-ta-novatorstva.html> (Дата звернення ...)
50. Яффе А. Символизм в изобразительном искусстве // Человек и его символы / Под ред. К. Юнга. Санкт-Петербург: Б. С. К., 1996.